

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

De Virtute Religionis, Et Ei Annexis; Continens septem Tractatus
Theologiae Moralis praecipuos. Primus, in ordine septimus, est de Oratione
... Septimus, & latissimus, de Beneficiis Ecclesiasticis

Castro Palao, Fernando de

Lugduni, 1669

Quæ ratione Ecclesiastica bona alienationis immunitate gaudeant. punct.

15

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76561](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76561)

anticipatis solutionibus : at dum hac lex non promulgatur, potest beneficiatus eos pro libito durante vita locare.

13 Hinc constat maximam esse differentiam inter locationem fructuum, & commodatum pertinentiam ad Ecclesiam, & quorum beneficiatus solam administrationem habet, & inter locationem fructuum, & commodatum pertinentiam ad ipsum beneficiatum, & quorum ipse dominus est. Nam primos fructus non potest ultra triennium locare, secundos potest pro sua vita. Deinde locatio priorum fructuum facta pro tempore permissio firma remanet, tamen si locans decedat, aut beneficiatum relinquat, quia illam locationem fecit nomine Ecclesie, quae non perit. At locatio fructuum proprii beneficii perit perente ipso locante, aut alio modo beneficium relinquente, quia nomine proprio, & de iure proprio facta est; quod nomen & ius cessat beneficio perente. Neque in conductorem aliud ius transferre poterat, quam ipse habet. Denique successores in beneficio debet locationi factae a praedecessore de bonis Ecclesie, si facta fuit in tempore permissum. At non tenetur stare locationi factae de fructibus proprii beneficii. Excipit, nisi terrae essent sitae, & fructus pendentes, & de proximo colligendi. Haec omnia aliis relictis docet optime Covarrua. 2. var. cap. 15. num. 6. & in fine. Molin. lib. 1. de primogen. cap. 21. num. 27. & nosse Molin. diffus. 466. vers. Molin. ubi supra. Augustinus Barbosa in reuiss. Concilij sess. 25. cap. 11. de reformat. Bonac. diffus. 3. de contractu locat. & conduct. quaest. 7. p. ult. sine.

PUNCTUM XV.

Qua ratione Ecclesiastica bona alienationis immunitate gaudent.

Conclusio est ab omnibus recepta, Ecclesiastica bona immobilia, & mobilia pretiosa, quae seruando seruati non possunt, inalienabilia esse, nisi seruati conditionibus a iure statutis, & in casibus a iure permisis, ac denique Romano Pontifice consulto, si constitutio Pauli II. incipiens, *Arbitrio de Rebus Eccl. non alienand. viget*. Pro huius conclusionis intelligentia examinandum est. Primum, quae bona dicantur immobilia pretiosa, quae seruando seruati non possunt. Secundo, quae alienationes huiusmodi prohibeantur, quae permittuntur. Tercio, quae conditiones seruandae sint in harum alienatione.

§. I.

Quae bona dicantur immobilia, & mobilia pretiosa, quae seruando seruati possunt, ac proinde inalienabilia.

- 1 Enumerantur bona immobilia.
- 2 Expenduntur mobilia pretiosa.
- 3 Grex ouium sub bonis mobilibus pretiosis videtur comprehenditur.
- 4 Pecunia non comprehenditur sub bonis mobilibus seruandis.
- 5 Excipit nisi ex voluntate testatoris ad emptionem stabiliam destinata sit.
- 6 Alii limitant de pecunia in banchis camporum: sed non approbatur.
- 7 An arbores inter bona seruanda numerentur: sub distinctione respondetur.
- 8 Reliqua insignes inter bona seruanda numerantur.
- 9 Legatum acceptatum nequaquam alienari potest.
- 10 Plures censent non posse non acceptare.
- 11 Probabilius est non acceptare non esse alienationem.
- 12 Legatum rei immobilis relictum monasterio incapaci, alienari potest a Praelato.
- 13 Quid dicendum, cum aliqua res pretiosa huic monasterio relinquatur.

Bona immobilia sunt fundus, praedia, domus & similia, quae fixam radicem habent, quaque vocantur corporalia bona. Item census, quibus annui reditus correspondent, ius ad ipsos, & ad quilibet alias seruantes, cathedra, commenda, beneficium Ecclesiasticum, ius patronatus, vniuersus longi temporis, inter immobilia debent computari: quia hoc ius de se perpetuum est. Tales enim iudicatur actio, qualis est res, ad quam est actio, ut bene dixit Anton Gom. 2. var. cap. 14. num. 14. & docet Syluest. verbo alienatio, quaest. 9. Valquez opuscul. de relictis. cap. 2. §. 2. num. 44. Barbosa alleg. 96. expressè traditur etiam. exiis de paratis, §. cumque annui reditus: & inuis glossa. verbo iura ex reatu, in cap. 2. de rebus Eccl. non alien. in 6. Neque obstat aliquando iura, & actiones sub bonis mobilibus, aut immobilibus non comprehendit, leg. à Diu Pio, §. in venditione, ff. de fenebr. & re iudicata: quia id procedit in testamentis, & aliis dispositionibus, in quibus verba expressè Ferd. de Castro Sum. Mor. Pars 11.

intelliguntur. Secus vero in hac materia ex omnium Doctorum receptio consensu, ut notauit Azor. 2. par. lib. 9. cap. 1. quaest. 6. Barbosa innumeris referens. 2. par. alleg. 95. num. 46. Quod non solum habet verum in iure perpetuo, sed etiam in iure ad decennium, & ultra: si enim Ecclesia habeat ius percipiendi fructus aliquos per decennium; tale ius inter bona immobilia computari debet, quia tempus decennij longum tempus, & quali perpetuum a iure reputatur: sic Molina Theolog. tract. 2. de iust. disp. 46. in medio. Idem existimarem dicendum de mancipio rusticano, quod inter bona immobilia, & quae alienari non possunt, computandum est: cap. nulli de Reb. Eccl. non alienand. & tradit glossa, ibi, Molin. Theologus tract. 2. de iust. disp. 465. vers. nomine bonorum.

2 Mobilia vero pretiosa, quae seruando seruati possunt, quaeque inter immobilia ad hunc effectum computantur, sunt vasa aurea, & argentea, gemmae, vestes, quae longè ab interitu distant, & generaliter omnia illa quae fructificant, & triennio durant: sic glossa l. 1. C. si aduersus usurum, & tradit expressè Azor. d. lib. 9. cap. 1. quaest. 5. & 7. August. Barbosa plures referens 3. par. de potest. Episc. alleg. 95. num. 38. & 39. Quod si inquiras, cuius valoris debet esse res, ut pretiosa dicatur? Respondeo mihi videri centum aureos attingere debere. Hinc fit illas res mobiles alienabiles esse, quae valorem centum aureorum non attingunt, quaeque nec durant triennio, sed vsu consumuntur, & non fructificant, quales sunt vinum, triticum, oleum, lana, & is familia: colligitur ex l. qua lex, §. vlt. C. de administrat. tutor. cap. vestra de locato. Nauarr. de alienat. rerum Ecclesiast. num. 4. Marc. Anton. Genuent. in prac. curia Archiepisc. Neapolit. cap. 60. num. 7. Quaranta in summo verbo alienatio rerum Ecclesiast. num. 28. Mol. Ieluita disp. 465. vers. Nominis bonorum, Barbosa de potest. Episc. 3. par. alleg. 95. num. 8. & 39.

3 Dubium tamen est, an grex ouium, caprarum, & similia, inter bona mobilia pretiosa, quae seruando seruati possunt comprehendantur? Credetem comprehendit: tum quia est magni valoris: tum quia per multiplicationem continuam seruatum seruati potest: sic Mol. Ieluita tract. 2. disp. 456. in fine.

4 Secundo dubitatur, an pecunia sub rebus mobilibus pretiosis seruandis intelligatur? Communis sententia negat, quia pecunia vsui quotidiano deseruit, & ad illum est destinata, neque seruata vllum fructum parit: cap. eiciens dominus 88. disp. glossa in l. cum plures. ff. de administrat. tutor. & in cap. nulli de Rebus Eccl. non alien. num. 11. Riccius praxi fori Ecclesiast. resolut. 56. num. 1. Azor. 2. par. lib. 9. cap. 1. quaest. 5. Barbosa 3. par. de potest. Episc. alleg. 95. num. 49. Mol. Theolog. tract. 1. de iust. disp. 465. circa finem.

5 Aliqui limitant primum, nisi pecunia destinata sit ad emptionem stabiliam, v. g. censuum, praediorum, domorum, &c. vel pretiosorum mobilium. Quia tunc ratione destinationis loco rei stabili, aut mobilis pretiosae succedit: sic Azor. q. 5. Barbosa n. 41. & videtur tenere Bonac. d. sp. 3. de contractu locat. q. 8. p. 4. n. 2. Dicitur autem destinata, quando autoritate Praelati ad Ecclesiam, seu monasterium administrantis destinata est: sic Azor. d. q. 5. Ceterum hanc limitationem solum veram esse censco, quando destinatio pecuniae ortum haberet ex eo quod sic a testatore ad illum effectum relicta fuit, vel facta fuit ex re aliqua immobili, vel pretiosa ipsius Ecclesiae, quae renouaretur vendita fuit: in iis enim verum est subrogari pecuniam loco rei immobilis. Idem iuris est de pecunia, quae monialibus traditur in dotem, quia ex voluntate donantium censetur data monasterio, ut perseruaret pro monialis sustentatione: sic Bonac. disp. 3. de contractu locat. q. 8. p. 4. n. 16. Aliae autem destinationes omnino videntur accidentariae, neque conditionem pecuniae mutant: sic Valquez opuscul. de relictis. c. 2. §. 2. num. 44.

6 Secundo, limitant alij in pecunia in banchis camporum posita, quia tunc videtur negotiorum exposita, & fructum habere: sic Tiracuel. de re tract. lignag. §. 1. gl. 7. numer. 214. Baiard. ad C. de iur. §. fin. quaest. 38. num. 15. Barbosa alios referens d. alleg. 95. num. 44. quod tamen intelligi debet iuxta nuper dicta. Nam pecunia collecta ex fructibus, seu redditibus rerum immobilium, vel pecunia, quae ex voluntate testatoris ad sumptus quondianos relicta est, certe non video qua ratione debeat inter bona immobilia computari. Vnde enim est obligatio illam in banchis camporum seruandam? certe ibi solum ponitur interitum dum non se offert necessitas illam consumendi: & ita tenet Francisc. Leo in thesaur. fori Eccl. decis. 160. Aloysius Riccius eadem decis. 70. in 1. edit. & resolut. 56. in 2. Tertio, limitant, si pecunia destinata sit pro futua aliqua necessitate seruandam patrimonij, quia tunc loco patrimonij succedit: colligitur ex l. filia eius, §. 1. ff. de legat. 3. & tradit Barbosa allegat. 95. numero 45. quod debet intelligi iuxta supradicta.

7 Tertio dubitatur, an arbores inter bona immobilia, aut mobilia pretiosa numerentur? Breuiter sub distinctione respondeo arbores seculi mortuas, vel ita opacas, ut potius praedio damnum, quam vtilitatem afferat earum seruatio, inter bona, quae seruando seruati non possunt, debent reputari. Nam illud absolute dicendum est seruati non posse, cuius seruatio Ecclesiae dampnosa est. At arbores ita praedio necessariae,

necessariis, vt illis sublati prædium grauius redderetur detentus, inter bona mobilia pretiosa, que conferuando seruari possunt, debent computari: sic Quarta *verbo alienatio num. 37. litr. F. Nauar. lib. 1. conf. 6. de Rebus Eccles. non alienand. Rodriq. tit. 1. quest. regul. quest. 27. art. 4. Bonac. disp. 3. de contract. quest. 8. p. 4. num. 18. Ex quo optime iussit Nauar. d. conf. 6. p. 7. Rodriguez *esdem verbis*, & Bon. e. *supra*, non peccatum Prælarum scindentem arbores ex nemore, easque vendentem, & in vilitatem monasterij pretium expendentem, si ex tali scissione notabile damnum hereditati non proveniat, vt de facto non provenit, cum relinquat arbores sufficientes. Secus verò si ex illarum scissione graue detrimentum hereditati proveniat.*

8. Quarto dubitatur, an reliquæ sanctorum sub bonis mobilibus pretiosis alienationi non subiectis comprehendantur? Et ratio dubitandi est: quia hæc pretio æstimari non possunt. Nihilominus censeo hæc comprehendere, si insignes sint; quia esto pretio non aequentur, sunt supra omne pretium. Vocarem autem reliquias insignes, caput, pedem, manum alicuius sancti satis cogniti, & qui in magna apud omnes veneratione est. Hæc autem reliquias reputari inter bona mobilia pretiosa alienabilia docet Riccius *decis 63. num. 6. Bonac. disp. 3. de contract. feud. di. quest. 8. punct. 4. n. 17.*

9. Quinto dubitatur, an domus, vinea, prædium, census, autem pretiosum monasterio, vel Ecclesie relictum absque expressa conditione, vt in perpetuum conferretur, computandum sit inter bona, quæ alienationi liberæ non subiciuntur? Respondeo, si acceptationem sit legatum, & per acceptationem factum Ecclesie vel monasterij bonum, nequaquam alienationi liberæ subicitur. Cum enim generale sit omnia bona Ecclesie immobilia, & mobilia pretiosa alienari non posse, & hæc per acceptationem facta sint Bona Ecclesie, & ex alia parte sint immobilia, vel pretiosa mobilia; efficitur sanè comprehendere debere sub generali prohibitione alienandi res Ecclesie: illa enim expressa conditio, vt non alienentur, ad hanc legalem inalienationem necessaria non est. Quid autem operetur, si aliquando fuerit apposita, §. *leg. dicimus*. Neque video in hac parte Doctorem contradicentem.

10. Quocirca solum pugnant ante acceptationem, an inquam possit Ecclesia, vel monasterium legatum sibi relictum non acceptare? Et ratio dubij est, quia illa repulsa est quædam legari alienatio; si quidem ea facta transit ad heredem. Tum quia inter bona immobilia pretiosa diximus comprehendere iura, & actiones ad immobilia, vel mobilia pretiosa. Negati autem non potest monasterium, vel Ecclesiam, cui legatum relictum est habere ius, & actiones ad ipsum ex testatoris dispositione. Ergo nequit Ecclesia hoc ius, hancque actionem alienare. Tum quia favore Ecclesie hæc legata in Ecclesiam transeunt ipso iure, etiam absque traditione, ex l. *fin. C. de sacrosanct. Eccles.* Tum quia generaliter quodlibet legatum in specie relictum transit à morte testatoris in legatarij dominium, neque oportet hereditatis additionem expectare leg. 2. *Titio. ff. de furtis, leg. 1. §. sed utrum, ff. si quid in fraudem patroni*. Ergo alienari non potest. Item pupillus non potest repudiare fundum sibi legatum, cum rem suam alienare nequit l. *magis puto. 5. ff. de Rebus eorum*; ibi; fundum autem legatum repudiare pupillus sine Prætoris autoritate non potest, esse autem & hanc alienationem, cum res sit pupilli, nemo dubitat: sic docent Mol. *lectura tract. 2. disp. 458. num. 10. vers. dubium est*. Quaranta in *sup. bullar. verbo alienatio rerum Eccles. num. 23.* August. Barbosa 3. *part. de potest. Episc. alleg. 95. num. 54.* Lambertini *de iure patronat. lib. 3. quest. 9. art. 1. n. 31.* Menchaca *de success. processu lib. 3. §. 27. n. 23.* & hæc sententia est satis probabilis.

11. Nihilominus communem sententiam probabiliorum reputo, vt pluribus firmat Riccius *prax fore Ecclesiast. decis. 96. in 1. edit. & resolut. 82. in 2.* Sanchez *lib. 7. de mat. disp. 4. num. 12. & lib. 7. sum. cap. 6. num. 4. Bonac. disp. 3. de contract. feud. quest. 8. p. 4. num. 38.* Azor. 2. *p. lib. 9. cap. 1. quest. 12.* Moucor, quia hereditas delata, & Ecclesie non incorporata non est ius quantum Ecclesie, sed querendum. Ergo inter bona Ecclesie computandum non est. Item repudiatio non est alienatio, sed solum est non acquisitio l. *alienationis, ff. de verbor. significat.* Alias debitor repudians legatum conferretur alienate in fraudem creditorum: contra expressum textum in l. *qui autem, ff. de his qui in fraudem credit.* Dices ex his solum probari hanc repulsam non esse alienationem legatarij relictæ, non tamen probari non esse alienationem iuris, & actionis ad ipsum, quod ius inter immobilia, aut mobilia pretiosa diximus computandum. Sed responderetur facile illum non esse alienationem. Tum quia ius ad eandem hereditatis, seu legati non est absolutum, sed conditionatum pendens à voluntate nostra; ac proinde facta repudiatione committitur nunquam nostrum fuisse, quod optime explicuit Iuriconsult. in leg. 1. *vers. mirum autem, ff. Si quid in fraudem patroni* dicens: Quomodo enim legatum retro nostrum sit, nisi repudietur: at tamen cum repudiatur, retro nostrum non fuisse patet est.

Neque obstat opposita ratio. Ad primam concedo legatum transire ad hæredes facta repulsa, sed ego transire ex repulsa, transit namque ex successione, quæ impediatur lega-

tione facta. Ad secundam concedo iura, & actiones absolutas comprehendere sub bonis immobilibus propriis. Ac ius ad legatum, & hereditatem non est absolutum, sed sub tacita conditione, si legatario placuerit, ac proinde est ius reuocabile, & imperfectum: eque de causa non dicitur esse inter bona legatarij, leg. *pretia rerum, ff. Ad leg. fidei*. Ad tertium eodem modo respondeo transire ad Ecclesiam non absolute, sed reuocabiliter. Ad leg. *magis puto*, ommissis alijs solutionibus probatur mihi responso Sanchez *d. disp. 4. num. 12.* & Anton. Gomez 2. *var. cap. 14. num. 14.* minori non solum alienationem, & dilapidationem suorum bonorum prohibitam esse, sed etiam lucri omissionem. At Prælaris non prohibetur omisso lucro, sed acquisiti lucri alienatio.

12. Sexta dubitatio est, an si aliquod legatum rei immobilis relinquatur monasterio incapaci retinendi rem immobilis, alienari possit à Prælaro, & in proprios, & quotidianos vsus monasterij conueniri? Respondeo posse: quia illa bona non sunt monasterio ob eius incapacitatem incorporata, ex textu in *elem. exim. de verbor. significat.* Ad prohibitio alienationis est pro bonis Ecclesie incorporatis. Ergo. Deinde testator relinquens legatum rei immobilis monasterio incapaci, tacite voluit legatum relinquere, vt illo vsatur eo modo, quo potest, quia præsumitur velle, vt legatum, eo modo quo fieri potest, firmum sit. Ergo præsumitur velle vt res illa alienetur, & in proprios vsus conuertatur. Sic Riccius *prax fore Ecclesiast. decis. 56. in 1. edit. & resolut. 53. in secunda edit.* Quaranta in *sup. bullar. verb. alienatio rerum Eccles. n. 41. vers. 6.* August. Barbosa 3. *p. de potest. alleg. 95. n. 59.*

13. Sed quid dicendum, si aliqua res pretiosa mobilis huic monasterio relinquatur, poterit ne vendi, & in sustentationem Religiosorum, alioque vsu conueniri?

Negat Riccius *resolut. 53. num. 5.* Barbosa *alleg. 95. num. 59. sine*, quia sunt incorporata monasterio. Ad contrarium creditur probabile; eo quod tota ratio prohibitionis alienandi res mobiles pretiosas, quæ seruando seruari possunt, est, quia inter bona immobilia computantur, quorum alienatio omnino prohibita est non seruat à iure solemnitate. At hæc prohibitio non procedit in legato rei immobilis relicte monasterio incapaci retinendi: ergo à fortiori nec procedere debet in legato relicto rei pretiose mobilis, tamen si longo tempore conseruari possit, quia non videtur obligatus tale legatum conseruare in perpetuum.

§. II.

Quæ alienationes prohibite sunt, quæ permittuntur: ubi expenduntur conditiones ad alienationem Ecclesiasticorum bonorum.

1. Duplex est alienatio, *pressa, & lata.*
2. Non solum venditio, donatio, & permutatio, sed locatio ad longum tempus, feudum, & emphyteusis prohibita est.
3. Iurans non alienare bona Ecclesie non potest, in prohibitoria sententia in feudum ea concedere, neque in locacionem ad longum tempus.
4. Si iurati bona Ecclesie non alienare in conuictio Pontifice: solum de illicitis, & prohibitis alijs alienationibus intelligitur.
5. Quatuor enumerantur cause bonæ fidei alienationem.
6. Aliqua pro supradictis conditionibus consideranda aduertuntur.
7. Consumptio, seu transmutatio vnus in aliud absque domini transatione licet.
8. Pro alienatione rerum mobilium, quæ seruari non possunt, & pro rebus modicis, nulla est in iure assignata sollicitudo.
9. Tractatus in alienatione rerum immobilium, & mobilium pretiosarum requiritur.
10. Nè requiritur consensus expressus Collegij, & in forma Collegij.
11. Tertio requiritur consensus superioris.
12. Quarto requiritur subscriptio Clericorum in casibus expressis.
13. Requiritur consensus Pontificis, ubi extraneus, Ambrosius, fuerit recepta.
14. Supradictæ conditiones an debeant seruari in legato relicto ea clauula, vt quoties Ecclesia visum fuerit, illud possit alienare? Affirmari plures, Probabiliter oppositum.
15. Legatum relictum ea conditione, vt nunquam alienetur, seruat supradictis conditionibus alienari potest.
16. Debet tamen superiori manifestari hæc conditio, si per modum dispensationis consensus impetretur.

1. Præmitto primò alienationem pressæ, & late sumi. Alienatio pressæ sumpta est translatio domini directi rei alienate leg. 1. *C. de fundo dotali*, & ibi glossa, & colligitur ex leg. 1. *Cod. de iure emphyteut.* late sumpta est translatio cuiuscunque iuris,

iuris, & domini iuxta e. Nulli de rebus Ecclesiasticis non alien...

2. Ex his inferitur non solum prohibita esse in rebus Ecclesie...

3. Secundo infero, quid dicendum sit ad illam questionem, an utras...

4. Sed quid si iurasti, (vt scilicet iurare Praelati solent) non alienare...

Alij vero e contra sentiunt tale iuramentum comprehendere...

nate inuitiles, vt ait glossa ex textu in cap. vt super de rebus Eccles...

5. Praemito causam legitimam alienationis rerum Ecclesiasticarum...

6. Aduerto tamen primo supradictas causas, vel aliquam illarum...

LIBRARIUM

tractibus, aliisque solemnitatibus à iure requisitis pecuniam tradiderit, & res Ecclesiæ receperit; quia tunc præsumendum est in ipsius utilitatem pecuniam veram esse: sic Couarr. *suprà*. Aduerto quarto, si necessitati pauperum, & satisfactioni æris alieni prouideri potest redditibus beneficij, tamen si applicati sint in ministrorum Ecclesiæ sustentationem, cessat tunc causa necessaria, aut utilis alienandi bona immobilia, aut mobilia pietiosa Ecclesiæ; si quidem alia via minus damnosa sibi, & pauperibus prouideri potest. Neque obstat fructus, & proventus applicatos esse in sustentationem ministrorum; quia videntur ipsi applicati sub eo onere, vt Ecclesiæ, & pauperibus, aliisque grauius oppressis prouideant; cum id facere possunt abique graui incommodo: sic Praxis Neapolit. cap. 89. num. 4. Bonac. *disputat. 3. quæst. 8. part. 4. numer. quinto*, Riccius *verbo alienatio, § causa numero tertio, & dec. 103. versic. alienari*. Tabi. *verbo alienatio num. 4.* Aduerto quinto: non quamlibet necessitatem pauperum sufficientem esse ad bonorum Ecclesiæ alienationem, sed necessario debere esse extremam, vel saltem grauem valde, præcipue si inde diminuendus est diuinus cultus, vt optimè expendit Couarr. 2. *riar. cap. 16. n. 8. sine Mol. disp. 468. concl. 2.* arbitrio ergo Prælati relinquendum est.

Sed quid si in hanc necessitatem propria culpa deuenerunt; eo quod bona propria ludis, & luxuriis infumpserint, & grauari ere alieno in carcerem detrusi sint, vel alias famem patiantur? Respondet optimè Couarr. relatis hinc inde opinionibus, cui consentit Valq. in *opusculo de redditibus cap. 2. § 2. dub. 10. num. 37. & 38. Mol. disputat. 468. conclus. 2.* si in extrema, vel grauissima necessitate sint constituti, debet Ecclesiæ illis alienatione suorum bonorum prouideri; quia culpa antecedens, non impedit obligationem charitatis, quæ est de subueniendi proximo indigenti, præcipue cum præsumi potest illius culpa penitere: & facit *cap. pasc. 88. disp. 1.* At si non directè à culpa, tamen ob illam constituti sint in extrema, vel grauissima necessitate, vt contingit, cum condemnati sunt ad tritremes, carcerem perpetuum, vel mortem: in tali casu non solum non tenetur Ecclesiæ, sed nec potest sua immobilia, aut pietiosa mobilia alienare. Quia ibi duæ necessitates concurrunt, altera proximi condemnati, altera reipublicæ scandalizata, & culpis condemnati læsæ, cui punitione delinquentis satisfieri debet. In hoc ergo concursu præstat reipublicæ satisfactionem permittere, potiusquam condemnato prouideri: sic Mol. Valquez, Couarr. *suprà*.

7. Tertio præmittit consumptionem, seu transmutationem vnius rei in aliam absque alicuius dominij directi, vel utilis translatione non videri prohibitam illis rebus, in quibus facta est prohibitio alienandi res Ecclesiæ: quia sine translatione dominij directi, vel utilis in alterum nulla est alienatio. Hinc licet licitum esse beneficiario ex calice vetusto, Ecclesiæque non necessario crucem necessariam fabricare, ex olivæ antiquo, & ferè inutili vineam facere, quia non est alienatio, sed optima bonorum Ecclesiæ administratio, sic Riccius *decis. 136. & colligitur ex Nauarr. lib. 3. consil. conf. 6. Rodriq. tom. 1. qq. regul. q. 27. art. 4.* His præmissis.

Vt quæstioni fiat locus, videndum est quæ solemnitas à iure expostulata sit pro alienatione rerum Ecclesiæ. Nam ex illius cognitione constabit, quæ sint alienationes permissæ, quæ prohibita.

8. Et quidem pro alienatione rerum mobilium, quæ seruando seruari non possunt, nullam esse signatam à iure solemnitate constat ex textibus loquentibus de alienatione rerum Ecclesiæ, in quibus nulla de his fit prohibitio, sed potius concessio: *cap. Nulli de rebus Ecclesiæ non alienand. & elem. 1. eodem tit. & extraneæ ambitio. & authent. de non alienand. & aliis*. Quapropter ille, cui est rerum Ecclesiæ integra administratio commissa, potest hæc, si Ecclesiæ, piisque operibus utile fuerit visum, alienare: sic glossa *d. cap. Nulli verbo immobilium*, & ibi Panormit. *num. 8.* Item glossa *cap. tua de his que sunt à Prælato sine consensu cap. verbo tractatu*, & ibi Panormit. *n. 7.* Valq. *opusculo de re lib. cap. 2. § 2. dub. 3 in princip. num. 44.* Molin. *tractat. 2. de iustit. disputat. 468. conclus. 1.* August. Barbofa *de potest. episc. 3. part. alleg. 95. num. 37.* idem quod dictum est de iis rebus, quæ seruando seruari non possunt, intelligi debet de rebus modicis, & parum Ecclesiæ vtilibus, per textum in *cap. terrulus 12. quæst. 5.* quia harum alienatio pro nihilo reputatur, neque in illam considerat. Neque enim vult administratorem rerum Ecclesiasticarum ita rigide tractare: sic post alios antiquiores tradit Molin. *d. disputat. 468. versic. licet prædictæ solemnitates*. Aloysius Riccius in *praxi fori Ecclesiastici, decis. 39. in prima edit. & resolutione 306. in 2. edition. Molard. de probat. conclus. 277. num. 12.* Quaranta in *summ. bullarum, verbo alienatio, num. 41.* Barbofa *de potest. Episc. cap. 3. part. allegat. 95. num. 50.* Bonac. *disputat. 3. de contract. vbi de feudo. q. 3. p. 4. n. 7. vers. respondeo*. Ex quo inferunt Bonac. Mol. & alij plures posse Episcopum absque consensu capituli res Ecclesiæ modicas parumque vtilis alienare, non obstante iuramento emisso in eius consecratione de non alienandis rebus Ecclesiæ; quia iuramentum solum comprehendit alie-

nationes illicitas, neque extenditur ad casus iure permisso. Quæ autem dicuntur res exigui valoris, & parum Ecclesiæ vtilis prudentis arbitrio relinquendum est, iuxta tempus, & loci consuetudinem. Quaranta, Barbofa, Bonac. & Riccius *suprà*. Regulariter quæ valorem decem aureorum non excedit, exigua reputanda est. Praxis Neapolit. *cap. 60. num. 3.* Bonac. *l. c. citato*.

Quocirca de rebus solum immobilibus, & mobilibus preciosis, quæ seruando seruari possunt, statuuntur à iure aliquæ conditiones pro illarum alienatione, vt constat ex *cap. sine exceptione 12. quæst. 2. cap. tua de his que sunt à Prælato sine consensu capituli. c. Nulli. & toto tit. de Rebus Eccl. non alienand. element. 1. extraneæ. Ambitio. eodem tit.*

9. Primo requiritur tractatus, seu communis examinatio de utilitate, aut necessitate alienationis inter ipsos, ad quos res alienanda pertinet. Quæ tractatus sit discutiendo rationes hinc inde propositas. Hæc enim diligentia faciendæ expressè habetur *elem. 1. de Rebus Eccl. non alienand. cap. 1. & 2. eod. tit. in 6. cap. 1. & 2. de his que sunt à Prælato sine consensu capituli. c. sine exceptione. 12. q. 2.* Solum est dubium, an sufficiat semel ita consulti, & tractati, an potius bis, vel ter tractari debeat? Respondet cum communi sententia sufficere vnicui tractatum, quia in prædictis textibus solum in singulari fit mentio tractatus. Ergo sine fundamento multiplex expostularetur: sic relatis Glossæ, & Doctoribus probat Couarr. 2. *riar. cap. 17. num. 1. Azor. 2. part. iustit. moral. lib. 9. cap. 1. q. 4. Valq. opusculo de redditibus cap. 2. § 2. dub. 12. n. 4.* Bonac. *disputat. 3. de contract. feudi. q. 8. p. 4. n. 7.* Mol. *tractat. 2. de iustit. disputat. 468. vers. secundum dictum est, & alij*.

10. Secundo post tractatum, & discussionem si certam de conuenientia requiritur consensus collegij, hoc est Canonici, si res alienanda sit Ecclesiæ cathedralis, vel collegiatæ, & religiosiorum, si sit contentus religiosorum, & clericorum beneficiariorum, vt bene tradit Mol. *disputat. 468. conclus. 5.* Sylu. *6. verbo alienatio q. 4.* Gama *decis. 49. n. 2.* Valq. *n. 42.* At si beneficiarios non habeat, solus Rector de consensu Episcopi poterit alienare *cap. 1. de Rebus Eccl. non alienand. in 6. & notatit Mol. disp. 468. conclus. 5.* Hic autem consensus expressè debet esse, vt satis colligitur ex *c. 1. de his que sunt à Prælato: vocatur enim talis consensus collaudatio, quæ approbationem, & expressum consensum denotat: & tradit Mol. versic. 3.* Valq. Bonac. *suprà*. Debet tamen esse consensus à maiore parte capituli, & hic sufficiens tunc capitulum consentiente censetur. An vero hic consensus debeat præstari à Clericis in Capitulo congregati, vel sufficere, si singuli seorsim consensum præstent? Syluest. *verbo alienatio. quæst. 5. ad finem.* Valq. *dub. 1. 2. ad finem num. 42.* Bonac. *p. 4. n. 7.* censent sufficere singulariter esse prælitum. At credo probabilius contrarium cum Hostiens. & aliis apud Syluest. *suprà*. Quia singuli seorsim sumpti non faciunt collegium, neque capitulum, neque talis consensus singulorum est consensus collegij. At in prædicto textu requiritur collegij consensus. Dicitur namque in *cap. sine exceptione*, & cum totius cleri tractatu, atque consensu, &c. Item tractatus inter canonicos congregatos habendus est, vt de se constat. Ergo & consensus, cum eodem modo vterque expostuletur. Item textus in *cap. 1. & 3. de his que sunt à Prælato*, de consensu capituli loquuntur. Inquit enim textus in *cap. continebatur*: si contentus sciretur, & non contradicente. Item *cap. cum nos iam pridem. eodem tit. ibi reclamante capitulo*, &c. Adde tamen, & bene Panormit. *d. cap. irrita. de his que sunt à Prælato, num. 7.* & Mol. *disp. 468. vers. 3.* si capitulum ob bellum, vel aliam causam rigentem esset, debere Prælatum loco capituli alios Clericos subrogare, quibus cum tractet, & consulat de re Ecclesiastica alienanda, & quorum consensum expostulet, illoque prælitio poterit alienare.

Sed quid si capitulum non consentiente Prælatu alienet? Respondet irritam esse alienationem ex *cap. irrita, cap. continebatur. De his que sunt à Prælato, sine consensu capituli* Excipimus eam capitulum postmodum ratam habuerit ex *d. cap. cum nos pridem. De his que sunt à Prælato*, &c. Et tunc reparanda est valida alienatio, non à tempore nua ratam eam capitulum habuit: quia tunc adfuit requisita ad alienationem: sic ex Panormit. *cap. irrita de his que sunt à Prælato, n. 5.* tradit Mol. *disp. 468. vers. 3. dictum est*. Aduerto tamen in nostra societate solum requiri tractatum cum consultoribus solum solito, non tamen eorum, neque collegij, aut illius immediati superioris consensus, sed solum expostulatum, & sufficit Generalis consensus, iuxta *privilegium Pij 7. editum anno 1566. & Gregor. XIII. anno 1575.* & notatit Mol. *d. disp. 468. conclus. 4.*

11. Tertio requiritur consensus superioris: habetur expressè text. *1. & 3. de his que sunt à Prælato cap. Nulli de rebus Eccl. non alienand. c. sine exceptione. 12. q. 2. & alia*. Hic superior est Episcopus, seu Archiepiscopus in sua diocesi pro alienatione rerum Ecclesiæ sibi subiectæ. At pro alienatione prælatum exemptorum regulariter est Prælatu, cui præsubiiciuntur, vt Abbas in monasteriis monachorum, Provincialis in ordinibus mendicantium, & in nostra societate solus Generalis

Generalis, & cui ipse commiserit: sic Azor. 2. p. in *inst. moral.* lib. 9. cap. 1. q. 4. Bonac. *disp. 3. de contract. g. 8. p. 4. num. 7.* Valq. *de rebus cap. 2. §. 2. dub. 12. sine. Mol. tract. 2. disp. 468. vers. quarta conclusio.*

Nunquam tamen superior, v. g. Episcopus alienare bona Ecclesie inferioris potest absque illius Rectoris consensu: contra ex *cap. p. c. 12. q. 2. cap. si quis Episcopus. 10. q. 2. & cap. 1. De reb. Eccles. non alienand. lib. 6.* Quod ita verum habet, ut si Ecclesia inferior Rectori careat, & necessarium iudicet Praelatus bona illius alienare, debet constituitur Ecclesie illius defensor, qui partes Rectoris agat, & absque illius consensu nequit alienationem facere: deciditur *c. 1. de rebus Eccles. non alienand. in 6.* & tradit Mol. *tract. 2. disp. 468. concl. 5.* Bonac. *d. disp. 3. q. 8. p. 4. n. 7. circa finem.*

12. Quarto requiritur subscriptio Clericorum in casibus à iure expressis, qui tres tantum sunt, venditio, permutatio, & donatio *cap. 1. de his que sunt à Pralato sine consensu capituli: & tradit Azor. 2. p. lib. 9. c. 4. quest. 4. Bonac. disp. 3. de contract. fundi. q. 8. p. 4. n. 7. Mol. disp. 468. vers. 4.* Adhuc cum Armilla *verb. alienat. §. 6. Lellio lib. 2. cap. 2. dub. 10.* & Mol. & Bonac. *locis citatis*, subscriptioem necessario faciendam non esse manu propria Clericorum, aut Religiosorum, sed sufficere, si fiat manu Notarij: quia id habet consuetudo. Item in pluribus locis hanc subscriptioem non requiri; ac proinde consuetudini in hac parte standum esse.

13. Quinto requiritur consensus Pontificis: ubi *extravagan. Ambrosia* fuerit recepta, quia sic ibi cauetur, Quapropter omnibus illis casibus; in quibus tractatur; & consensus Clericorum, & Praelati expolitatur, qui sunt quocumque res aliqua immobilis, aut mobilis pretiosa alienanda est, vel hypothecanda, aut impignora, aut in feudum, emphyteusimque tradenda, praeter casus à iure expressos, debet consensus Pontificis expolitari: sic Bonac. *supra. Barbosa alleg. 95. num. 66. & alij passim.* Hic tamen Apostolicus consensus nunquam concedi solet, nisi previa delegatione alicuius qui sit in dignitate constituti, quibusque committitur, ut si ipis de utilitate alienationis constituti, alienum nomine sedis Apostolicae praesent, sicut quibus degenere Barbol. *supra. cum Riccio in praxi fore Ecclesiast. decis. 99. in 1. edit. & resol. 80. in 2.* Quod si queras; an huiusmodi consensus Apostolicus ex temporis diuturnitate praesumatur: Respondeo cum communi sententia praesumi, si lapsi sint triginta, vel quadraginta anni post alienationem; quia ex diuturnitate temporis omnia praesumuntur gesta legitime: nisi aliud manifeste constet ex instrumento alienationis, aut aliis: sic pluribus sumat Praxis Neapolit. *cap. 88. Mascard. de probat. concl. 416. n. 1.* Barbola 3. p. de potest. Episcop. alleg. 95. n. 2. Bonacin. 7. 4. n. 7. circa finem, adversus alios oppositum sentientes.

Ex his inferitur alienationes factas, his conditionibus existentibus, permissas esse; illis vero deficientibus prohibitas.

14. Sed inquires, an supradictae conditiones servandae sint in legato relicto ea clausula apposta, ut quoties Ecclesia voluerit illud alienare, & in proprios usus convertere, possit non servata supradicta solemnitate? Negat Armilla *verb. alienatio num. 19.* Quaranta in *sum. bullarum. verbo alienatio. num. 31. & 32.* Riccio Praxis, *decis. 67.* Bonac. *disp. 3. de contract. g. 8. p. 4. num. 8.* Movenatur, quia illa conditio reiicienda est tanquam turpis, & habenda pro non apposta, si quidem est iuri contraria. Item relicto Ecclesiae incapaci retinendi sub conditione ut retineatur, non est obligata retinere, sed potest illud alienare.

Ergo similiter relicto sub conditione, ut possit alienare non servata solemnitate, debet illud retinere, si solemnitatem in alienatione non servat.

Ceterum mihi probabilis apparet, validam esse illam clausulam in legatorum proinde Ecclesiam alienare illud posse non servata solemnitate. Movenatur, quia tunc Ecclesia ex potestate accepta à testatore legatum alienat: testator autem poterat suam rem absque solemnitate alienare. Ergo transferens rem Ecclesiae, potuit eam ea potestate conferre. Secundo, testator potuit relinquere Ecclesiae hereditatem ea clausula apposta, ut post aliquot annos teneatur illam transferre in alicquem ex consanguineis, quem Ecclesia elegerit: sed ad hanc translationem nullus consensus Pontificus, nullusque tractatus requisitus est, argum. *leg. 1. c. 3. Cod. quando decreto opus non est. & tradit Quaranta verbo alienatio rerum Eccles. num. 45. limitat. 16.* Vgolin. *de potest. Episcop. cap. 1. 4. §. 7. num. 5. in fine.* Barbola 3. p. de potest. Episcop. alleg. 95. num. 61. Ergo neque etiam requiritur in nostro casu, cum in eo etiam sit quoddam fideicommissum, & ex voluntate testatoris alienatio non procedit.

Neque obstant contrariae rationes. Ad primam nego reiiciendam esse illam conditionem; tanquam turpem & iuri contrariam, cum ius solum prohibeat alienare res Ecclesiae, quae illius sunt absolute; secus illas quae non sunt absolute, & perpetuo Ecclesiae, sed quamdiu Ecclesiae placuerit illas retinere. Ad secundam respondeo esse disparatem rationem. Qui enim legat Ecclesiae incapaci retinendi ea conditione, ut retineat, manifeste constat, obstat Ecclesiae dispositioni, ac proinde turpem esse illam conditionem, & reiiciendam. At qui legat, ea conditio-

ne, ut legatum alienet, quando voluerit, non opponitur dispositioni, & iuri Ecclesiae: haec enim Ecclesia impedita non est alienare sine solemnitate in omnibus casibus, sed solum in illis, in quibus res Ecclesiae sibi absolute relinquuntur, non in illis, in quibus pro limitato tempore conceduntur, ut sit in praesenti, si quidem conceditur legatum pro tempore, quo ipsa Ecclesia illud retinere voluerit.

15. Sed quid dicendum de legato relicto sub conditione, ut nunquam alienetur, potest ne servatis dictis conditionibus alienari? Negant aliqui, si Ecclesia habeat alia bona, quibus potest utilitati, pietati, & necessitati consulere, quia tunc servari potest talis conditio, neque est contraria iuri concedenti alienationem rerum Ecclesiasticarum in casu utilitatis, necessitatis, vel pietatis: & facit textus in *authent. de alienat. & emphyteus. col. lat. 9. §. sanctissimus*: ubi inquit Imperator res Ecclesiae alienari posse pro captivis redimendis, nisi eo pacto donatae fuerint, ne alienari queant. Ne igitur haec constitutio aliis iuribus concedentibus alienationem causa pietatis, necessitatis, & utilitatis contraria sit, dicendum videtur prohibere alienationem, dum sunt alia bona, quibus satisfieri necessitati, vel utilitati, aut pietati potest, secus cum non sint. Et hic modus dicendi est satis probabilis.

At probabilis reputo alienari posse tale legatum, tamen si Ecclesia alia bona habeat, quae alienare possit: sic relatis Graffis, Hostiensis, Innocent. Panormitadi Sylvest. *verbo alienatio. q. 28. Azor. 2. part. in *inst. moral. cap. 2. quest. 9.** Ratio est: quia habere Ecclesiam bona alia, quae alienare possit, non impedit quominus illius legati alienatio ex causa pietatis, utilitatis, vel necessitatis, & servatis solemnitatibus iuris fiat. Sed quoties sit alienatio ex causa pietatis, utilitatis, vel necessitatis, & servatis iuris conditionibus, à iure permittitur. Ergo non potest testator contrariam conditionem apponere; quia non potest iuri derogare. Ergo si apposta est, reiicienda est ut turpis: & hinc solentur contrarium fundamentum. Ad textum in *authent. de alienat.* respondeo non posse legatum alienari pro captivis redimendis, si eo pacto donatum fuit, ut non alienetur, nisi captivi extremam, vel valde gravem patientiam necessitatem id eum operatur conditio, ut non pro quacunque necessitate alienari legatum possit.

16. Quod si inquires, an superiori qui praesentare debet consensum in huius legati alienatione, debeat conditio manifestari. Respondeo si impetranda est consensus per modum dispensationis, qualiter solet à Pontifice impetrari, necessario faciendam est mentio illius conditionis; quia Pontifex vel non concederet rescriptum, vel non eodem modo, si talis ei conditio manifestaretur: Sic Riccio *decis. 45.* Bonac. *disp. 3. de contract. g. 8. part. 4. num. 9.* At si consensus non per modum dispensationis, sed per modum approbationis causarum ad alienationem requisitarum praesentetur, non caret probabilitate mentionem illius conditionis omitti posse; quia illa conditio non immutat potestatem alienandi ex iusta causa, & servatis à iure conditionibus, magis quam si apposta non esset, ac proinde in hac parte habetur pro non adiecta.

§. III.

An in cessione iuris, & permutatione rerum Ecclesiasticarum sint supradictae conditiones servandae.

1. Duplex est ius acquisitum, & acquirendum.
2. Transactio, remissio, aut concordia de rebus ab Ecclesia possessis fieri non potest absque supradictis conditionibus.
3. In cessione legati relicti non est necessario servanda supradicta solemnitas.
4. Caducitatem, emphyteusim potest Praelatus remittere.
5. Permutatio, alienatio est.
6. Cum alia Ecclesia an fieri possit, negant plures.
7. Probabilis est posse spectato iuris rigore, secus ex consuetudine.

1. Duplex ius considerari potest. Primum acquirendum. Secundum acquisitum. In cessione iuris acquirendi nulla est necessaria solemnitas, quia non est alienatio. Secus in cessione iuris acquisiti: sic omnes Doctores.

2. Hinc fit transactio, remissionem, aut concordiam alicquam de rebus ab Ecclesia possessis fieri non posse absque debita solemnitate: quia tunc ius acquisitum alienas: secus vero si fiat de rebus, in quarum possessione Ecclesia non existit: quia tunc non alienas, quod habet Ecclesia, sed quod speras sub dubio habere remittis pro alicuius rei certae acquisitione: sic Rebuff. in *compend. alienat. num. 21.* Quaranta *sum. bullar. verbo alienatio. n. 20. & 43. limit. 12.* Barbola 3. p. de potest. Episcop. alleg. 95. n. 63. Bonac. *disp. 3. q. 8. p. 4. n. 20.*

3. Secundo fit in cessione legati relicti non esse necessario servandam solemnitatem iuris, quia, ut supra diximus, ex probabiliori sententia, illa cessio non est alienatio, quia non est iuris quæsitus, sed acquirendi.

4 Fit tertio posse Prælatum, qui est dominus directus emphyteusis, remittere absque prædicta solemnitate caducitatem emphyteutæ, qui incidit in comm. illum ob non solutam pensionem, quia illa remissio non est cessio alicuius iuris acquisiti abfolu-
tè, sed acquirendi, si ipse voluerit: sic Iulius Clat. *S. emphyteusis q. 10. vers. sed numquid Riccius dec. 135. & 136. Sanch. lib. 6. de matr. disputat. 4. num. 13. Rebello de obligat. iusfit. lib. 13. q. 11. num. 7. Vgolin. de potest. Episc. cap. 14. S. 7. num. 5. August. Barbola de potest. Episc. alleg. 95. n. 64. Bonac. disp. 3. de contract. feud. q. 8. part. 4. sine.*

5 Quod si de permutatione loquamur, constat manifestè permutationem alienationem esse quia est translatio domini quod in vnam rem habes, & alterum loco illius acquiris; ac proinde fieri non potest sine prædicta solemnitate cap. 1. de his que fiunt à Prælato sine consens. capit.

6 Solum est dubium, an hæc locum habeant in permutatione cum alia Ecclesia? v. g. an possit calicem pretiosum pro aliquo ornamento, & vnam hæreditatem pro hæreditate alterius Ecclesiæ permutare absque prædicta solemnitate? Negat Quarta in summ. bullar. verbo alienatio. num. 15. Bonacina disp. 3. de contract. vbi de feudo, quest. 8. part. 4. num. 20. versic. ex quo patet. Mouentur, quia in cap. capellas. 10. q. 2. & clarius in cap. sine exceptione 12. q. 2. & cap. 1. de his que fiunt à Prælato sine consens. & in extrauag. Ambitiosa, eodem modo prohibetur permutatio, ac prohibetur venditio, & donatio, sed apud omnes constat venditionem, & donationem rerum vnius Ecclesiæ celebrari non posse cum altera absque prædicta solemnitate. Ergo neque permutationem.

7 Nihilominus sectato iuris rigore censeo probabilius permutationem fieri posse absque prædicta solemnitate: sic docet Riccius *prax. rerum firi Ecclesiasticæ, dect. 74. in 1. edit. & resol. 60. in 2. dec. 38. in 1. edition. & resolution. 53. in 2. Triuitan. dect. 56. part. 2. August. Barbola 3. part. de potest. Episcop. alleg. 95. num. 55. Probant ex eo quod in permutationibus his Ecclesiasticis omnino cessat ratio prohibitionis alienandi res Ecclesiæ, que est, ne res Ecclesiæ ab Ecclesia exeat, & prophanis vibus applicentur quod satis constat ex proemio extrauag. Ambitiosa: ubi prophanis vibus applicare, aut cum maximo illorum, aut diuini cultus detrimento exquisitis modis usurpare præsumunt: quæ verba cum sint proceralia causam finalem dispositionis indicant, leg. fin. & ibi Panormit. n. 3. ff. de hæredib. instituta. Ad ex his permutationibus res Ecclesiastica terminos Ecclesiæ non transgreditur, neque prophanis vibus applicatur, sed eodem modo Ecclesiastica manet, ac antea. Ergo aduersus hanc permutationem non procedit lex prohibens: si quidem solum præsumi debet extendi ad ea, ad quæ extenditur finis in prohibitione inuentus: iuxta textum in *c. cum cessante, de Appellation. Ceterum hæc ratio mihi non probatur: nam ex ea aperte sequitur non solum permutationem, sed etiam venditionem, & donationem fieri posse absque dicta solemnitate, si cum aliis Ecclesiis celebratur: quia etiam in donatione, & venditione alteri Ecclesiæ facta, non egreditur res terminum Ecclesiæ, neque prophanis vibus applicatur: & tamen nemo dicit venditionem, aut donationem etiam inter ipsas Ecclesias fieri posse absque dicta solemnitate. Ergo idem est affirmandum de permutatione. Quapropter dicendum est extrauag. Ambitiosa, appo-
fuisse in proemio non causam finalem, sed impulsiuam ad illam prohibitionem faciendam, ac proinde est cesset, non cessare dispositionem. Quod autem illa fuerit impulsua, & non adæquate finalis, inde colligitur: quia illa prohibitio non fuit denuo lata, sed antiqua renouata, & confirmata. Antiqua autem prohibitio alienandi non solum facta est, ne res Ecclesiæ prophanis vibus applicentur, sed ne res Ecclesiæ pereant, sed potius conseruentur, qui finis sine dubio læditur qualibet permutatione inter Ecclesias facta: quia multiplicatione permutationum passim res in interitum venit. Adde esto concedamus in extrauag. Ambitiosa, finem prohibitionis fuisse, ne res Ecclesiæ prophanis vibus applicentur, dicere debemus esse finem non prohibitionis vtique, sed prohibitionis sub illis rigorosis penis. Quocirca cum in permutatione, (& idem est de venditione, & donatione) cum aliis Ecclesiis res Ecclesiastica prophanis vibus nequaquam applicetur; efficitur non contrahi supradictas penas. Omnia ergo hæc ratione, hæc mihi videtur efficax, que sumitur ex *c. ea enim, §. sibi iniucem, 10. quest. 2. dicente sibi iniucem rectè permutant cum vtriusque indemnitate, eorum scilicet consensu interueniente, qui supra referuntur: ex capite primo de rebus Eccles. non alienand. ibi non licet Episcopo, vel abbati terram vnius Ecclesiæ vertere ad aliam, quamuis amba in eius sint potestate, tamen si commutare voluerint terras earum, cum consensu ambarum partium faciat. Item ex clement. tertia in capite ad questionem. De rerum permutat. respondente huic questionem in hæc verba, cum de dictis parochialibus Ecclesiis per se queat permutatio celebrari; & in permutatione possessionum per se non sit inhibitum, si altera ratione possessionum alteri præponderet, pecuniam posse refundi de ipsarum possessionibus ad iniucem, prout visum fuerit expedire, refusa certa pecunia quantitate, poterit contractus permutationis ini-
ri, sic tamen quod illi contractus nequaquam sibi iniucem mis-***

ceantur. Ex his ergo constat permutationem bonorum Ecclesiasticorum inter Ecclesias fieri posse consentiente Prælato.

Neque obstat aliquis text. eodem modo prohibere permutationem, ac prohibent donationem, & venditionem, quia sufficit quod in aliis textibus permittatur permutatio inter Ecclesias, non tamen venditio, & donatio: & text. quantum fieri potest, debent esse conformes, neque admittenda est illorum correctio sine claro fundamento.

Verum est spectato iuris rigore hoc ita fit: ac ex consuetudine recepta eadem solemnitas in permutatione, ac in venditione, & donatione requiritur, idemque Apostolicus consensus & tradit Riccius *resol. 60. in fine, & resolut. 35. in fine. Barbola alleg. 95. n. 57. sine.*

§. IV.

An supradictæ conditiones seruanda sint in concessionem feudi, & emphyteusis.

- 1 In prima concessionem seruanda sunt dictæ conditiones.
- 2 Illis positum dari potest feudum, & emphyteusis in perpetuum, etiam hæredibus extraneis.
- 3 Pro feudo iam concessio renouando non sunt necessaria dictæ conditiones.
- 4 Tres conditiones requiruntur, vt non reputetur noua alienatio, sed prioris renouatio.
- 5 Quando emphyteusis Ecclesiastica censenda sit transire ad hæredes extraneos, &c. Breuiter respondetur sub multiplici distinctione.

1 **S**I emphyteusis & feudum, concedendum primo est, non est dubium seruandas esse dictas concessionem. Tum quia ita habetur in *c. 1. de his que fiunt à Prælato sine consens. capit.* Tum quia in extrauag. Ambitiosa, excipitur emphyteusis in casibus à iure permisis, ergo extra illos procedit prohibitio facta. Casus autem à iure permisis est res solita dari in emphyteusim, ad cuius veritatem fateor sufficere vnicam concessionem, vt multis probat Riccius in *praxi firi Ecclesiasticæ, dect. 26. n. 3. Barbola alleg. 95. n. 36.* Ergo extra hunc casum seruandæ sunt conditiones supradictæ. Deinde quia concessio feudi seu emphyteusis est vera alienatio domini vtilis, & cuiusdam Ecclesiasticæ feruitur. Requirit ergo conditiones ad alienationem expostulatas: sic omnes Doctores.

2 Positis autem supradictis conditionibus potest feudum, & emphyteusis in perpetuum dari, etiam pro hæredibus extraneis: sic aliis antiquioribus relatis docent Couarruias 1. var. cap. 17. num. 4. & 5. Iulius Clat. lib. 4. sentent. §. emphyteusis questio. 6. numer. 4. & quasi. 28. num. 5. 9. & 10. Valquez de reatib. cap. 2. §. 2. dub. 16. num. 57. Mol. disp. 469. conclus. 1. & constat ex Authent. de alien. & emphyteusis, §. licentiam: ubi corrigitur Authent. de non alienand. §. emphyteusim, concedens emphyteusim solum ad vitam accipientis. Ratio est manifesta: quia ius canonicum, cui in hac parte standum est, omnem venditionem, donationem, permutationem, & emphyteusim prohibet non seruata iuris solemnitate: ea tamen omnia absque vlla exceptione concedit si solemnitas obferretur. Ergo emphyteusis concedi potest in perpetuum. Et confirmo: quia aliter per venditionem, aut donationem facta maior est, quam per emphyteusim perpetuam, cum in venditione transferatur dominium directum, in emphyteusim solum vile: sed concurrente solemnitate iuris licet venditio, & donatio rerum Ecclesiasticarum. Ergo etiam licere debet emphyteusis.

3 At si feudum, & emphyteusis non denuo concedenda sunt, sed antiqua, & iam concessa renouanda, non petit talis renouatio conditiones à iure requisitas in alienatione rerum Ecclesiæ, modo illa res non sit denuo Ecclesiæ incorporata. Probo, quia illa renouatio non reputatur alienatio, sed continuatio prioris alienationis factæ: & tradit Quarta in summ. bullar. verbo alienatio rerum Ecclesiæ, num. 39. & 40. Menoch. de arbit. casu 81. n. 5. & cons. 66. n. 31. & cons. 79. num. 1. & segg. Mol. disp. 469. conclus. 6. Couarr. 2. var. cap. 17. num. 4. Valquez in *hypothes. de reatib. cap. 2. §. 2. dub. 16. num. 57. Bonac. disp. 3. de contract. quest. 8. p. 4. num. 20. González reg. 8. cellar. glossa 6. n. 194. August. Barbola 3. part. de potest. Episcop. alleg. 95. num. 29. & alij apud ipsos.*

4 Vt autem renouatio illius feudi, & emphyteusis continuatio prioris alienationis reputetur, & non noua alienatio, tres requiruntur conditiones. Prima, vt eodem modo concedatur, ac prius fuit concessa, ita vt si prius emphyteusis non se extendit ad hæredes extraneos, neque in renouatione extendatur: & si pro vita vnius tantum concessa fuit, non concedatur pluribus. Qualibet enim variatione in his facta non celebratur continuatio antiquæ emphyteusis, sed noua emphyteusis concessio: sic Iulius Clat. *S. feudum quest. 13. Riccius in praxi rerum firi Eccles. dect. 26. in vtraque edit. Mar. Anon. Gen. c. 6. n. 6. Barbol. allegat. 95. n. 32. Mol. Bonac. & alij loci citatis.*
Secunda

Secunda conditio est, ut adit evidens Ecclesie utilitas in hac renouatione, sicut adit in antiqua concessione, a alias illicita erit: sic Barbosa num. 34. Riccius decif. 5. in vnaque edit. Cetera de Grassis decif. 4. de locato. Ex quo fit, si datum fuit praedium sterile in emphyteusim, ut sic ad cultum reduceretur, & finita emphyteusim iam non sterile, sed fructiferum redditum est, renouari non potest emphyteusim, nisi ex noua causa utilitatis Ecclesie superueniente. Tum quia prima cessauit. Tum quia moraliter reputatur alia res ab ea, quae data fuit primo: sic Marc. Anton. Genuef. cap. 60. num. 6. vers. primus. Praxis Episcopalis. cap. 1. num. 32. Barbosa aliis relatis 3. part. de potest. Episc. alleg. 95. num. 33. Est autem sufficiens causa renouandi emphyteusim remuneratio obsequij in ea facti; quia sic excitantur alij ad similes meliorationes faciendas, & peculium Ecclesie augetur, quod forte cessaret, si scirent emphyteuta rem sterilem accipere: tunc tempore signato conductionis sibi emphyteusim reddendam non esse: sic Galdas Pereira de nomine emphyt. quaest. 23. num. 60. & quaest. 12. num. 2. Barbosa num. 26. Tertia conditio est, ut res non sit iterum Ecclesie incorporata; quia per incorporationem omnino extinguitur prima alienatio, & res facta est Ecclesie, ac si ab ea nunquam discessisset: sic Mol. disp. 468. conclus. 8. usque in finem. Bonac. disp. 3. de contract. quaest. 8. p. 4. num. 30. Dicitur autem Ecclesie incorporata, quoties ij, ad quos administratio pertinet, decernunt eam non alienare, praesumitur autem sic decretum esse, si finita emphyteusim anno integro administrator ab illius renouatione abstinuit: sic Mol. tr. 2. de iust. disp. 468. circa fin. Ex his inferitur rem semel alienatam cum solemnitate effici perpetuo alienabilem absque solemnitate: sic pluribus comprobatur Gonzales reg. 8. cancellar. glossa 6. num. 194. Riccius in praxi rerum fori Ecclesiastici decif. 26. Barbosa alleg. 95. n. 32. Quod intelligendum est, si admittit supra dictae tres conditiones.

3 Sed inquire, quando emphyteusim Ecclesiastica censenda sit transire ad haeredes extraneos, quando in perpetuum, quando pro tempore determinato.

Plura in hoc quaestio inuoluuntur, quae latiore explicationem exposulant, illis ergo pro tenuitate nostra satisfacimus, cum de emphyteusim erit sermo. Breuiter nunc respondemus. Primo, si concessio sit facta cum expressione in perpetuum, seu ad quoslibet successores, aut haeredes, quos emphyteuta voluerit relinquere, clarum est, esse concessionem in perpetuum; quam diximus etiam in emphyteusim Ecclesiastica fieri posse: sic aliis relatis docet Mol. tr. 2. de iust. disp. 469. concl. 1. Valquez & Couar. statim allegandi. Dubium tamen est, an talis concessio non solum ad haeredes descendentes, sed etiam ascendentes, & extraneos transeat. Et de emphyteusim priuata omnes conueniunt extendi. De Ecclesiastica sunt variae sententiae: probabilius credo ad ascendentes, & extraneos extendi, ex Authent. de alienat. & emphyteusim, si licentiam, & quia ascendentes propius similes haeredes sunt; & quia ab Ecclesia concessa est facultas alienandi res Ecclesie in perpetuum solemnitate: quod fieri non potest in emphyteusim, si ad extraneos, & ascendentes non transferretur emphyteusim: & ita docet Couar. 2. var. cap. 17. num. 5. concl. 4. Mol. tr. 2. de iust. disp. 469. post primam concl. Iulius Clarus lib. 4. sentent. §. emphyteusim, quaest. 8. num. 6. Secundo, respondeo, si res Ecclesiastica dicitur in emphyteusim pro se suisque haeredibus, tertiam generationem non transcedit, neque ad haeredes extraneos deuenit, ex text. in Authent. de non alien. §. emphyteusim, sic pluribus relatis firmat Cou. 2. var. cap. 17. num. 5. Valquez in opus. de rebus, cap. 2. §. 2. dub. 17. num. 59. Nominem autem haeredum non solum viti, sed feminae debent intelligi, ex suprad. §. emphyteusim, & multis exornat Couar. cap. 18. num. 1. & Valquez loco citato. Tertio, respondeo, si data sit emphyteusim alicui pro se, suisque filiis, inter filios aequaliter est emphyteusim dividenda, neque potest patet vni assignare omnia filijs: quia filijs non competit emphyteusim ex voluntate patris, sed ex voluntate domini concedentis emphyteusim: quam voluntatem patet mutare non potest, ex in princ. de success. feud. licet ad alios relatis Couar. d. c. 18. num. 2. Mol. disp. 474. vers. quando patris. Valq. dubio illo 17. num. 68. Excipit tamen nisi aliud expressit: concedere esset determinatum: quod satis colligere, si dicitur concedo tibi, tuisque liberis, ut ipsi tanquam haeredibus deferatur: tunc enim voluntati patris praefectio relinquuntur, sicut & melioratio: sic Valquez num. 6. & Couar. sup. num. 2. concl. 4. Quarto, respondeo, si emphyteusim data sit alicui pro se suisque filiis, & descendentibus, ad extraneos non transeat, neque ad ascendentes & competit tamen filijs, tamen haeredes non sunt, sed haereditatem renouauerint: quia illis relinquuntur non qua ratione haeredes sunt, sed quia sunt filij, & emphyteuta descendentes. Valq. num. 61. Cou. num. 2. concl. 5. Quinto respondeo, si alicui, cuiusque filijs, & haeredibus emphyteusim relinquatur, ad filios deuenit si haeredes sint, quia dictio copulatiua, & haeredibus, denotat rationem relinquendi filijs emphyteusim, non esse tantum, quia filij sunt, sed quia haeredes esse praesupponuntur: sic Cou. 2. lib. 4. Valq. n. 61. Ex vi tamen huius concessionis, si emphyteusim Ecclesiastica est, quae sua natura ad extraneos non transit, non competit haeredibus

extraneis. Secus vero si ex sua natura ad haeredes extraneos transmittatur, ut est emphyteusim secularis: quia dictio illa, & haeredibus, non limitat significatum filij, ut ad solos filios haeredes debeat emphyteusim deuenire, sed potius illius significationem auget, ut faciat hunc sensum, deueniat ad filios, quia iam haeredes praesupponuntur, & deueniat etiam ad eius haeredes, &c. sic docuit Cou. & Valq. supra. Sexto, respondeo, si data fuerit emphyteusim alicui, cuiusque liberis, absque eo quod addatur haeredibus, & successibus, liberis competit, tamen si patris haereditatem repudiet: quia talis emphyteusim non est haereditaria, sed ex pacto sic Cou. 2. var. cap. 18. n. 4. vers. 7. Secus dicendum est, ut ipsemet Couar. ex Barr. notat, in feudo illa forma relicto; quia feudum nunquam potest ad filios repudiantes haereditatem patris deuenire, tamen si haereditarium non sit, ex text. in cap. 1. An agnati, & filij. Septimo, respondeo, si nulla facta mentione filiorum, haeredum, aut successorum Titio emphyteusim concedatur, talis emphyteusim haereditaria non est; ac proinde ad filios non haeredes pertinere potest. Secus dicendum de feudo, quod nunquam ad filios non haeredes pertinere, bene tamen ad agnatos. Quod si iniquitas, quando dicitur emphyteusim, aut feudum haereditarium, quando ex pacto? Respondeo haereditarium dici, quando expresse in constitutione feudi, vel emphyteusim mentio sit haeredum, ut si dico tibi, tuisque haeredibus, &c. Non haereditarium est, quando nulla mentione facta haeredum relinquuntur, vel quando relinquuntur alicui, cuiusque liberis, & descendentibus: haec omnia late, & optime defendit Iulius Clar. lib. 4. sentent. §. emphyteusim, quaest. 16. Aluar. Valasc. de iure emphyteusim quaest. 43. & 44. Mol. tr. 2. de iust. disp. 472. per totum.

§. V.

Quae conditiones in alienatione iuris patronatus, & sepulchrorum seruandae sint.

- 1 Ius patronatus inter bona immobilia computatur.
- 2 Qua ratione alienari possit.
- 3 Ius sepulchri vendi non potest.
- 4 Ius sepulchrorum, & patronatus qua ratione ad successores deueniat.

1 **C**onstat ius patronatus inter bona immobilia, vel saltem mobilia pretiosa computandum esse; ac proinde si apud Ecclesiam existat, alienari non potest a Rectore, non seruatis supra dictis conditionibus, illis vero seruatis alienabile est: quia nullibi specialis eius alienatio interdicitur.

2 Aduerto tamen per venditionem illius directe factam nunquam alienari posse: quia ut dicimus disput. de Simonia, pretio adequari non potest; quia est quid spirituale. At consequenter bene vendi potest vendita haereditate, cui tale ius annexum est, ut latius ibi; & pluribus comprobatur Lambertin. lib. 1. de iure patronatus, 2. part. q. 3. art. 17. n. 4. Item alienari potest per donationem; quia in hac nulla rebus factis irreuerentia committitur: quae donatio si fiat Ecclesiae, vel loco pio, non indiget Episcopi consensu, indiget tamen si fiat laico: text. in cap. quod autem, & illud, de iure patron. & tradit Lambert. de iure patron. lib. 1. p. 2. q. 1. art. 2. & 3. Rochus de Curte de iure patron. verbo ipse velis, q. 7. n. 16. Mol. de primog. l. 1. c. 4. n. 13. Item potest alienari permutatione cum iure patronatus alicuius Ecclesiae, vel loci pii; & hoc absque Episcopi licentia, ex text. in c. Nemi 16. q. 7. & tradit glossa c. cum saeculum, verbo emptorem, & clem. 2. verbo libero, de iure patronat. Si autem permutatio fiat cum priuato, Episcopi consensum necessario requirit, si ius patronatus sit Ecclesiae; si vero sit ius patronatus priuatum, probabilis etiam est requiri Episcopi consensum: tradit Roch. Curte. supra, q. 16. n. 30. Lambert q. 3. art. 1. 2. & 3. Mol. n. 14.

3 Quod si de iure sepulchrorum loquamur (quod vt ipse, suisque haeredes, successores, & quicumque ab eo signati, in loco ab Episcopo benedicto sepeliuntur, & nullus alius) certum est vendi non posse: quia est quid spirituale. Excipit tamen nisi vendatur tanquam accessorium alicuius praedij habentis hoc ius; si tamen praedium ita habet ius illud sibi annexum, ut nulla alia via, ius ad sepulchrum pateat, nisi per illud praedium: tunc enim venditio praedij transfertur & ius ad sepulchrum, sicuti de iure patronatus dictum est.

4 Qua vero ratione ius patronatus, & ius sepulchrae ad successores deuenire possit, non est huius loci disputare, videatur Mol. de primogen. d. cap. 24. Couar. 2. var. c. 18. n. 8.

§. VI.

An alienatio rerum Ecclesiasticarum absque iusta causa, vel sine debita solemnitate valida sit tam in foro externo, quam conscientia.

- 1 Absque causa legitima alienatio facta nulla est, nam et si aliqui contrarium sentiant.

2 Quid

- 2 Quid dicendum est, si Ecclesia existimauerit causam legitimam adesse?
- 3 Si alienatio facta est pro satisfaciendis debitis, debet creditor probare pecuniam mutuatam veram esse in Ecclesia utilitatem.
- 4 Si adfuit causa legitima, tamen si condiciones alienationis non fuerint seruatae, plures consent alienationem valere.
- 5 Probabilius est non valere, tam in foro externo, quam conscientia.
- 6 Res alienata Ecclesiae absque legitima causa, vel debita solemnitate Ecclesiae restituenda est, cum omnibus eius fructibus.
- 7 Quis sint poena alienantium absque causa, vel debita solemnitate.

Quoad primum attinet, si alienatio fiat absque causa legitima, glossa in *sum. 12. quest. 2. c. cap. sine exceptione, verbo profuturum 12. quest. 2.* & alij quos referunt Panormitan. & Couaruias locis allegandis, sciunt validam esse alienationem, dari tamen Ecclesiae restitutionem in integrum: iuxta textum in *cap. 1. de integritate restitu. Moventur*; quia non indiget Ecclesia beneficio restitutionis, si contractus nullus esset: quia beneficium restitutionis est remedium extraordinarium, quod non datur ei, cui iure remedium ordinatum competit. *leg. in causa, C. 2. ff. de Minorib.* At si alienatio ipso iure nulla est facta absque legitima causa, remedium ordinatum nullatenus competeret Ecclesiae, & cessaret beneficium restitutionis in integrum. Ergo dicendum non est, esse nullam alienationem.

Ceterum omnino tenendum est deficientem legitimam causam alienandi, alienationem nullam esse, non solum in foro externo, sed conscientia: sic docent Panormit. *cap. 1. de integritate restitu. num. 17. cap. eua. de his qui sunt à Prelato, num. 8. cap. nulli, de rebus Ecclesiae alien. n. 7. Couar. plures referens, lib. 2. var. cap. 17. n. 4. Molin. de contract. tract. 2. disp. 468. vers. extra conclusio*: Bonac. supponit *disp. 3. de contract. feudi, quest. 8. p. 4. num. 5.* Probatur manifeste ex *cap. sine exceptione, 12. quest. 2.* in quo textu declaratur nulla alienatio, quae in utilitatem Ecclesiae non cedit: & *cap. 1. de rebus Ecclesiae alienand. in 6.* declaratur alienatio iniusta, cui deficit legitima causa alienationis, cui consentit extraneus. *Ambrosio, e. dem tit.* Neque obstat contrarium fundamentum ex duplici enim capite Ecclesia potest petere sibi restitui rem alienatam: Primo, si absque legitima causa alienauerit; tunc non petit restitutionem, quasi validus fuerit contractus alienationis factus, sed petit restitutionem rei, cuius dominium transferre in alium non potuit. Secundo, petere potest rei alienatae restitutionem, quia esto fuerit alienata ex legitima causa, & debita solemnitate: at fuit in pretio enormiter laesa, & ratione enormis laesionis restitutionem in integrum petere potest, iuxta textum in *c. nostram, de rebus Ecclesiae, non alienandis.*

2 Sed quid si Ecclesia existimauerit causam legitimam adesse? Plures Doctores firmant validum esse contractum, quia saltem in foro externo causa adfuit legitima. Neque credendum est Ecclesiam velle alienationem bona fide factam irritare: sic glossa *c. ad nostram de rebus Ecclesiae, non alienand. verbo enorme. Felin. c. qua in Ecclesiis, de constit. col. 1.* & alij quos refert, & sequitur Cou. *2. var. cap. 17. n. 2. Mol. de contract. tract. 2. disp. 468. concl. 6. Bonac. disp. 3. de contract. feudi, q. 8. p. 4. n. 6. sine.* Ad idem etiam supradicti Doctores. Mol. & Cou. in contractu adesse causam legitimam, si in eo seruata fuerit forma à iure praescripta, tamen si Ecclesia admittatur ad probandam illegitimitatem causae, si se videt deceptam. Ceterum et si supradicta sententia valde probabilis sit, probabilior mihi videtur negans valere talem contractum. Tum quia text. absolute irritant alienationem sine causa factam, sed praesumptio causae non infert causam, ergo non infert valorem in alienatione. Tum quia raro, aut nunquam potest declarari contractus nullus, si quidem celebrantes contractum, praesumi debent sibi visum fuisse iustam habere causam contrahendi, & ita tenet Nauar. *comm. de alienat. rerum Ecclesiae, n. 9. vers. octavo annotato.*

3 Aduertunt tamen, & bene Cou. & Mol. *ibi, c. disp. 300. per totam* si alienatio bonorum immobilium, vel mobilium pretiosorum facta sit pro satisfaciendis Ecclesiae debitis, atque alieno solvendo obligatum esse creditorem probare pecuniam mutuatam veram fuisse in Ecclesiae utilitatem, alioquin alienatio non tenebit. Ratio est, quia alienatio bonorum absque legitima causa non tenet, sed quando pecunia mutata versa non est in utilitatem Ecclesiae, Ecclesia non tenetur illam soluere, ut expressè habetur *Authent. hoc ius porrectum, C. de de sacrosanct. Ecclesiae, c. 2. S. hoc ius porrectum. 10. q. 2. c. leg. 3. tit. 1. part. 5.* Ergo non adest causa legitima alienandi, dum non probatur à creditore obligatam sibi esse Ecclesiam ad debiti solutionem.

4 Quoad secundum attinet de defectu solemnitatis requisitae. Non defunt Doct. res graues, qui sentiant validam esse

alienationem, modo adfuerit legitima causa: sic Nau. *comm. de alien. rerum Ecclesiae, n. 17. Azor. 2. par. dist. lib. 9. c. 1. q. 9. sine. Sylu. verbo alienat. n. 13. Angel. eodem n. 14. Rodiq. c. 1. q. 1. q. 17. art. 9. Quaranta sum. bullar. verbo alienatio, n. 34. c. 50. Probaturque potest, primo, quia adaequatus finis statuendi has solemnitates in alienatione est, ne Ecclesiae fiat praedictum. Ergo si constat nullum praedictum fieri, cessat prohibitionis ratio, ergo cessat prohibitio. Secundo. Contrahenti cum Ecclesia absque dicta solemnitate liberum non est stare contractui, aut illum renecere, sed necessario stare debet contractui, dum ab Ecclesia non repellitur, ut multis comprobatur Sarmiento *1. par. de redditib. c. 2. n. 18. Prax. Neapolit. c. 88. n. 1.* Ergo signum est contractum valere, alias licetum illi esset ab eo reuocare.*

5 Nihilominus probabilius censo talem alienationem inualidam esse, tam in foro externo, quam in conscientia, sic alij relatis Cou. *2. var. c. 17. n. 2. Mol. Theolog. tract. 2. de instit. disp. 468. concl. 6. Valq. in opus. de redditib. dub. 14. Sarmiento. 1. par. de redditib. c. 2. Bonac. disp. 3. de contract. feudi, q. 8. p. 4. n. 10. Fundamentum praecipuum sumitur ex variis textibus, in quibus alienatio bonorum Ecclesiae absque debita solemnitate facta expressè irritatur: sic enim constat ex *c. sine exceptione, 12. q. 2. c. 1. na. de his qui sunt à Prelato, c. Nulli, de rebus Ecclesiae, non alien. c. 1. eodem tit. in 6. c. Clem. 1. c. extraneus. Ambrosio, eodem tit. nis autem huius irritationis non est laesio, & fraus Ecclesiae, quia hoc, vel illo casu contingere possit omnia solemnitate in contrahendo, sed est laesio, & fraus, quae communitur, & in plurimum est illius omissione ei potest prouenire. At hic finis semper persuevit, quantumvis vnus vel alius contractus factus fuerit in Ecclesia utilitatem. Ergo contractus, in quo est omnia solemnitas, semper manet irritus. Et confirmari hoc potest, quia probata in foro externo omissione solemnitatis in contractu, declaratur contractus irritus, tamen si probetur in fauorem Ecclesiae factum fuisse. Ergo etiam in foro conscientiae sic debet reparari: quia forum conscientiae externo conuenit, cum externum falsae praesumptioni non innititur, ut saepe dictum est.**

Ex his manet soluta prima ratio contraria. Ad secundam concedo in foro externo non permitti contrahentem cum Ecclesia, vel minore absque solemnitate restituere à contractu in penam fraudis, quam praesumitur contrahendo inentale. Quapropter ad has fraudes vitandas, & Ecclesiae utilitati prospiciendum conceditur Ecclesiae, ut si ipsa velit stare contractui facti absque solemnitate, alius non possit restituere; si vero velit illum repellere, censetur repulsus: sic optime tradit Sarmiento, & Valq. *supra.*

Aduerto tamen hanc approbationem contractus debere Ecclesiam solemniter facere; quia tunc de nouo contrahit si quidem prior contractus nullus fuit ipso iure: sic Valq. *de redditib. d. c. 2. §. 2. dub. 14. sine.*

6 Ex supradictis constat rem alienatam ab Ecclesia absque legitima causa, vel debita solemnitate restituendam esse Ecclesiae cum omnibus eius fructibus, & prouentibus deductis expensis, quia contractus nullus fuit: constat ex *c. si quis, de rebus Ecclesiae, non alienand. & tradit Mol. disp. 468. concl. 6. Valq. in opus. c. 2. S. 2. dub. 15. Bonac. disp. 3. de contract. feudi, q. 8. p. 4. n. 12.*

Ecclesia vero non tenetur pretium illi reddere. Primo, si mala fide contractus celebratus est, quia ob delictum committentium pretio priuatur emptor in Ecclesiae utilitatem; & ex *Liubema, c. ex Aurb. qui res, C. de sacrosanct. Ecclesiae, sic Mol. Bonac. supra.* Secundo, si ex tali contractu locupletior Ecclesia facta non est, tamen si bona fide ex parte emptoris contractus fuerit celebratus, quia tunc non Ecclesia, sed his qui nomine Ecclesiae contractus tenetur emptori pretium reddere, & indempnem seruare. Secus vero si Ecclesia pretium retinet, vel locupletior ex contractu facta est; quia tunc ipsa tenetur: sic Mol. Valquez & Bonac. *locis citatis.* Emptor autem in tali casu retinere rem Ecclesiasticam, aut eius fructus potest citulo recompensationis pretij sibi reddendi, dum pretium sibi ab Ecclesia non redditur, sic Valq. & Bonac. *supra.*

7 Tandem inquiri poterat, quae poena esset impositae alienantibus, vel alienatum recipientibus extra casus à iure permittos, vel absque debita solemnitate? Respondeo nullam ipso iure poenam impositam esse, locis illis, in quibus extraneus *Ambrosio, recepta non est: illam autem in hac parte ferè nullibi esse receptam restatur Syluest. verbo alienat. q. 15. Sarmiento. 1. part. de redditib. cap. 2. n. 20. Valq. eodem in opuscul. cap. 2. S. 2. dub. 7. n. 32. Bonac. disp. 3. de contract. feudi, q. 8. p. 4. n. 14. Suar. l. 5. de censur. disp. 23. sect. 6. n. 3. Nauar. sum. cap. 27. n. 149.*

Verum illis in locis, in quibus dicta extraneus constitutio recepta est, puniuntur alienantes, Episcopi, & Abbates interdicto ab Ecclesiae ingressu, in quo si per sex menses perdurauerint suspenduntur à regimine, & administratione tam in temporalibus, quam spiritualibus Ecclesiae, cui praesunt. Quod si alienantes inferiores Episcopi, & Abbates sint, priuantur beneficio, vel officio illius, cuius bona alienate praesumerunt, insuperque excommunicationem incurunt, quae etiam recipientes alienatum comprehenduntur. Constat ex supradicta constitutione.